

Evropski puls

Elektronski mjesečnik za evropske integracije broj 109, oktobar 2014.

TEMA BROJA

Ocjene iz Izveštaja EK o napretku Crne Gore -
kritike koje Vladu ne bole

Intervju

Zagrebački profesor političke filozofije,
Žarko Puhovski

Pogled iz EU

Ekonomija kao jedan
od stubova proširenja

Uvodnik:

Klauzula i Island

Vladan Žugić

Evropska komisija (EK) u Strategiji proširenja 2014/2015 podsjetila je Crnu Goru na klauzulu o balansu koja omogućava da EU zaustavi pregovore u ostalim poglavljima, ako zaostaje napredak u vladavini prava, odnosno poglavljima 23 i 24.

Tačno je da ta klauzula nije ništa novo, postoji u pregovaračkom okviru između EU i Crne Gore u skladu sa novim pristupom o pregovorima. Tačno je i da je Komisija, u kojoj vagaju svaku riječ, nije pomenula tek reda radi.

Premijer **Milo Đukanović** na to je odgovorio navodima da i zemlja kandidat može da prekine pregovore sa EU, ilustrujući to primjerom Islanda (ta država je prekinula pregovore zbog ribarstva, zatvorila je poglavlja 23 i 24)

“Zemlja kandidat ima pravo, kao što je to Island uradio, da kaže izvinite, meni se više ovo društvo ne dopada. Tako da to je, rekao bih, suština jednog partnerskog procesa kakav je proces pregovora između EU i zemlje kandidata. To nije nešto čime treba plašiti, posebno ne Crnu Goru”, kazao je Đukanović i dodao je da je i Hrvatska imala zastoj u pregovorima, misleći vjerovatno na zahtjev EU da se Hagu izruče generali osumnjičeni za ratne zločine.

Ako se tome dodaju njegove izjave da bi EU trebalo da kreira izdašniji finansijski okvir za Balkan jer vladavina prava i ekonomski razvoj se ne mogu odvojeno posmatrati (iako je vladavina prava premisa za dolazak kapitala), lako bi i u međunarodnim krugovima mogao steći titulu euroskeptičnog premijera.

Na žalost, činjenica je EU više nema tu vrstu magnetizma na Balkanu koju je imala prije izbijanja ekonomske krize i da joj odnosi sa Rusijom slabe spoljopolitičku moć. Ali, ni Crna Gora nije Island.

EK i države članice su u Strategiji proširenja samo poručile da Crna Gora ima veoma loše prolazno vrijeme kada je riječ o ispunjavanju prelazna 84 mjerila za poglavlja 23 i 24. Njih treba ispuniti do kraja sljedeće godine.

Kalendar

08. oktobar **Korupcija ostaje ozbiljan problem** / U Izvještaju o napretku za 2014, Evropska komisija (EK) je ocijenila da je Crna Gora napravila “određen napredak” u poglavlju 24, dok je u poglavlju 23 taj napredak “neujednačen”, pri čemu se “ograničen” napredak u borbi protiv korupcije izdvaja kao najveći problem Crne Gore, “uključujući i korupciju na visokom nivou i sistemsku zloupotrebu službenog položaja u svrhu sticanja materijalne koristi”. Komisija konstatuje da je Crna Gora ostvarila napredak u poglavljima o intelektualnoj svojini, nauci, obrazovanju i kulturi, zaštiti potrošača i zdravlja, spoljnoj bezbjednosnoj i odbrambenoj politici.
08. oktobar **EK upozorila da pregovore sa Crnom Gorom može zaustaviti** / EK je upozorila Crnu Goru da pregovori mogu biti zaustavljeni ukoliko napredak u oblasti vladavine prava bude zaostajao za ukupnim napretkom u pregovorima sa EU. To upozorenje iznešeno je u dokumentu pod nazivom Strategija proširenja 2014/15. “Komisija je odlučna da osigura ukupni balans u pregovorima. Napredak u poglavljima 23 i 24 će morati da se uskladi sa ukupnim napretkom u pregovorima. Komisija podsjeća na postojanje klauzule ‘ukupnog balansa’ u okviru pregovora i mogućnosti stopiranja pregovora u ostalim poglavljima, ako napredak u vladavini prava zaostaje”. Šef Odjeljenja za Crnu Goru u Generalnom direktoratu za proširenje **Dirk Lange** kazao je da za sada nema preporuke za aktiviranje te klauzule.
09. oktobar **Đukanović kaže da i Crna Gora može kao Island** / Premijer **Milo Đukanović** kazao da ne strahuje od zamrzavanja pregovora sa EU na šta je upozoreno u Strategiji proširenja. Đukanović je naveo da i zemlja kandidat može da prekine pregovore, navodeći primjer Islanda: “Zemlja kandidat ima pravo, kao što je to Island uradio, da kaže izvinite, meni se više ovo društvo ne dopada. Tako da to je, rekao bih, suština jednog partnerskog procesa kakav je proces pregovora između EU i zemlje kandidata. To nije nešto čime treba plašiti, posebno ne Crnu Goru”.
23. oktobar **EU za povezivanje Balkana nudi milijardu eura** / Evropski komesar za proširenje **Štefan File** izjavio je da EU spremna da izdvoji do milijardu eura iz predpristupnih fondova Unije kao pomoć projektima za povezivanje među zemljama zapadnog Balkana, kao i sa do 10 milijardi eura kredita iz međunarodnih finansijskih institucija do 2020.
28. oktobar **Bogdanović: EK ne vidi da smo u opštinama efikasniji** / Gradonačelnik Cetinja **Aleksandar Bogdanović** kritikovao je izvještaj EK o napretku Crne Gore, navodeći da Brisel nije prepoznao dosadašnje napore lokalnih samouprava. On je na IV sjednici Zajedničkog savjetodavnog odbora (ZSO) Crne Gore i EU kazao da ima primjedbe na Izvještaj u kojem je navedeno da nije bilo napretka u pogledu jačanja transparentnosti, efikasnosti i odgovornosti na lokalnom nivou, iako je, po njegovom mišljenju, dosta toga urađeno.
31. oktobar **Vlada priznala da ni pola posla nije uradila** / Vlada Crne Gore je od početka godine do kraja septembra usvojila manje od polovine planiranih prijedloga zakona koji su predviđeni Programom pristupanja EU od 2014. do 2018. Kako se navodi u izvještaju koji je juče usvojila Vlada, realizovano je 155 zakona i podzakonskih akata, dok 188 još nije usvojeno.

Ekonomija kao jedan od stubova proširenja

Piše: Štefan Füle

Kako je pitanje ekonomskog upravljanja postalo jednim od ključnih stubova politike proširenja?

Prvo, prethodnih par godina je obilježila ozbiljna globalna ekonomska kriza. Za mandata ove Komisije smo imali prilike da vidimo dubinske promjene u ekonomskom upravljanju EU. Obzirom da je cilj politike proširenja da vas (države zapadnog Balkana) pripremi za članstvo u EU, neophodno je da već od sada počenete da učestvujete u promjenama koje se dešavaju na nivou Unije. Novi pristup koji Komisija predlaže, a koji uključuje kredibilni program reformi i pojačan monitoring od strane evropskih institucija je inspirisan Evropskim semestrom, koji predstavlja sličan mehanizam redovnog monitoringa za zemlje članice EU.

Drugo, EK smatra da nijedna zemlja zapadnog Balkana ne ispunjava ekonomske kriterijume za pristup Uniji, u smislu postojanja funkcionalne tržišne privrede i kapaciteta da izdrže pritisak konkurencije i tržišta unutar EU.

Treće, želimo da ojačamo sposobnost donošenja ekonomskih politika u zemljama zapadnog Balkana i njihovu konkurentnost, privredni rast i potencijal za otvaranje novih radnih mjesta.

Kao što smo već naglasili u Strategiji proširenja za ovu godinu, od zemalja u procesu pristupanja očekujemo da započnu ovaj proces tako što će pripremiti Nacionalne programe ekonomskih reformi. Prvi dio programa je u suštini malo zahtjevnija verzija već postojećih programa, i to za mnoge neće predstavljati posebnu novinu. Novina je drugi dio programa, nazvan „Sektorske strukturne reforme za promociju konkurentnosti i rasta“. Od država zapadnog Balkana očekujemo da predstave trenutne i planirane nacionalne politike i ključne reformske mjere u nekoliko najvažnijih privrednih sektora koji direktno doprinose konkurentnosti i rastu.

Još bih dodao četiri razloga za veću posvećenost problemu konkurencije u novom pristupu proširenju. Prvo, vaše zemlje se suočavaju sa ogromnim ekonomskim izazovima. Sama fiskalna konsolidacija neće biti dovoljna – neophodno je da pripremite sveobuhvatnije i ubjedljivije programe reformi. Treba da pokažete da ste ozbiljni u planovima da unaprijedite znanje i posvećenost privredi i da umijete da usmjerite investicije u pravcu koji će doprinijeti rastu konkurentnosti i otvaranju novih radnih mjesta. Jedna od lekcija nedavne krize je da svaka zemlja mora da se postara za sopstvenu konkurentnost.

Drugo, ubjedljivi programi nacionalnih ekonomskih reformi i pojačan nadzor od strane EU će poslati

snažnu poruku investitorima da u ovim zemljama mogu očekivati visok stepen posvećenosti stvaranju dobrog poslovnog okruženja.

Treće, novi pristup stavlja poseban akcenat na uključivanje svih zainteresovanih strana. Nacionalne ekonomske reforme moraju biti koordinirane, i u njih moraju biti uključena ministarstva iz svih povezanih oblasti, ne samo ministarstva ekonomije i finansija. Takođe, za reforme mora biti izdvojen odgovarajući budžet. Šire konsultacije – uključivanje nacionalnih skupština, regionalnih i lokalnih vlasti, socijalnih partnera i civilnog društva će osigurati podršku reformama i olakšati implementaciju.

Četvrto, kredibilni i relevantni programi ekonomskih reformi će stvoriti solidnu osnovu za ekonomski dijalog sa EU.

Regionalna dimenzija je, takođe, od važnosti za ovaj proces. Obzirom da se mnoge zemlje zapadnog Balkana suočavaju sa sličnim izazovima, neke od njih bi bilo dobro rješavati u regionalnim forumima. Nakon uspješnog avgustovskog samita u Berlinu, vjerujem da za to sada postoji odgovarajuća pozitivna dinamika.

Pred nama je ambiciozan raspored. Očekujemo da će prvi Nacionalni programi ekonomskih reformi biti poslani Komisiji do 31 januara 2015. Nakon predaje ovih programa, Komisija će sprovesti evaluaciju tokom februara i marta.

Nakon procesa evaluacije, Komisija će se sastati sa predstavnicima svih zemalja ponaosob i predstaviti konkretne preporuke za tu zemlju. Slijedi sprovođenja konsultacije i sa zemljama članicama EU kako bi bili sigurni da naše preporuke imaju punu podršku.

Kredibilni i relevantni nacionalni programi ekonomskih reformi mogu da računaju na podršku iz usmjerenih IPA fondova. To znači da će imati na raspolaganju veće resurse, usmjerene direktno na ključne probleme unutar važnih sektora. I u ovom procesu računamo na učešće međunarodnih finansijskih institucija. Već smo imali razgovore sa MMF-om, SB, EBRD i EIB o modalitetima njihovog uključivanja i podrške ovom procesu.

Saradnja na polju privrede će biti stub oslonac daljeg procesa proširenja. Već postignuti rezultati u regionu – uprkos svim preprekama i izazovima – su upravo ono što nas je nagnalo da razvijemo programe koji bi trebali da obezbijede da građani ovog regiona osjete koristi od pristupanja EU i prije postizanja punog članstva.

Izvod iz govora bivšeg evropskog komesara za proširenje na Šestoj ministarskoj konferenciji za zapadni Balkan u Beogradu

Ocjene iz Izvještaja EK o napretku Crne Gore za 2014

Kritike koje Vladu ne bole

Piše: Svetlana Pešić

U crnogorskoj vlasti su odahnuli nakon što je Evropska komisija (EK) objavila Izvještaj o napretku za 2014. Iako, po opštim ocjenama, sadrži oštrije kritike nego prošlogodišnji, EK i članice EU nijesu zamrznule pregovore u poglavljima 23. i 24. Od te mogućnosti su krajem septembra drhtali u Vladi jer je dio članica EU nezadovoljan napretkom Crne Gore u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

U Briselu su, ipak, u konačnom dokumentu ocijenili da je Crna Gora napravila "određen napredak" u poglavlju 24 (Pravda sloboda i bezbjednost), dok je termin "neujednačen" iskoristila da opiše napredak u poglavlju 23 (Temeljna prava i pravosuđe), pri čemu se "ograničen" napredak u borbi protiv korupcije izdvaja kao najveći problem Crne Gore.

„Potrebni su pojačani naponi u istraživanju, procesuiranju i osuđivanju u slučajevima korupcije, uključujući i korupciju na visokom nivou i sistemsku zloupotrebu službenog položaja u svrhu sticanja materijalne koristi. Saradnja između tužilaštva i policije u istražnom procesu treba da bude unaprijeđena. Efekti antikoruptivnih mjera su dosad bili ograničeni. Korupcija i dalje prevladava u mnogim oblastima i predstavlja ozbiljan problem”, ocjenjuje se u Izvještaju.

U dokumentu, koji su uradili eksperti EK na osnovu brojnih izvještaja, od ambasada članica EU u Podgorici, Vlade Crne Gore i njenih institucija, preko domaćih i stranih organizacija civilnog društva, navodi se da Crna Gora mora napraviti ozbiljan napor u odgovoru na politizaciju javne uprave i da zapošljenima mora obezbijediti napredovanje na osnovu zasluga i znanja. Takođe se konstatuje da kapaciteti postojećih institucija koje se bore protiv korupcije moraju biti unaprijeđeni i imati proaktivniji pristup, dok se čeka da bude formirana nova agencija za borbu protiv korupcije.

Važno je što se u izvještaju pominje pad u kvalitetu odnosa između Vlade i civilnog sektora. Tenzije u ovoj godini su eskalirale do nezapamćenih razmjera. Ono što su preživljavali predstavnici NVO sektora koji kritički nastupaju nije zabilježeno u regionu posljednjih godina i immanentno je potpuno drugačijim, totalitarnim režimima”, kazala je Daliborka Uljarević

U EK cijene da je postignut izvjesni napredak u reformi pravosuđa, ali da nedostaju ključne reforme koje se odnose na izbor, napredovanje i disciplinske mjere protiv sudija. Navodi se da Crna Gora mora jače da istupi u borbi protiv nekažnjivosti ratnih zločina, kao i da efikasno istražuje, procesuirati i da kažnjava ratne zločine u skladu sa međunarodnim standardima. EK smatra da crnogorski sudovi "radije zauzimaju formalistički pristup" u istrazi ratnih zločina, ponavljajući navode iz prošlogodišnjeg Izvještaja da do sada nije bilo optužnica za komandovanje, pomaganje i podržavanje ratnih zločina.

Na drugoj strani, Komisija je ocijenila da je Crna Gora ostvarila napredak u poglavljima o intelektualnoj svojini, nauci, obrazovanju i kulturi, zaštiti potrošača i zdravlja, spolnoj bezbjednosnoj i odbrambenoj politici, kao i u oblasti zaštite prava LGBT zajednice.

Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija, **Igor Lukšić** smatra da je Izvještaj EK o napretku objektivno pokazao da je Crna

Igor Lukšić

Gora ostvarila napredak u ključnim reformama, i da nastavlja da bude lider u regionu u evropskim integracijama.

Daliborka Uljarević

Daliborka Uljarević, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) ukazuje da je dobro što Izvještaj problematizuje pitanja koja nevladin sektor u Crnoj Gori godinama pokušava da procesuiru pred nadležnim organima, poput pitanja prekršaja u zakonodavstvu ili loših učinaka u procesima koji se odnose na ratne zločine. Prema njenim

riječima važno je što se u izvještaju pominje i pad u kvalitetu odnosa između Vlade i civilnog sektora, navodeći da su tenzije u ovoj godini eskalirale do nezapamćenih razmjera. "Ono što su preživljavali predstavnici NVO sektora koji kritički nastupaju je nešto što nije zabilježeno u regionu posljednjih godina i imanentno je potpuno drugačijim, totalitarnim režimima", istakla je Uljarević.

Njena zamjerka na Izvještaj je što u njemu nije pomenut Savjet za zaštitu od diskriminacije, jer upravo izostanak učinaka ovog Savjeta poništava pohvalu iz prethodnog Izvještaja da je diskriminacija stavljena visoko na političkoj agendi i da se njom čak bavi predsjednik Vlade,

koji je tokom 2014.godine podnio ostavku na funkciju predsjednika Savjeta.

Ona je podsjetila da se treći put ponavljaju u Izvještaju, kao oblasti u kojima je korupcija najizraženija, urbanizam, obrazovanje, javne nabavke i zdravstvo. "Ukoliko se to ponavlja treći put, bilo je za očekivati da ta ocjena bude oštrija, jer očigledno nema političke volje da se ta pitanja riješe", kazala je Uljarević.

Slaven Radunović, poslanik Demokratskog fronta i predsjednik Odbora za evropske integracije smatra međutim da je izvještaj EK oštriji od prošlogodišnjeg. "I EK je konstatovala ono što svi građani Crne Gore znaju, a to je da u poglavlju 23 nema nikakvog ozbiljnijeg napretka. Po pitanju vladavine prava stanje je i gore nego prošle godine imajući u vidu dešavanja oko izbora i suspendovanje dijelova nekih izbornih zakona". Radunović

Slaven Radunović

Klauzula o balansu – žuti karton za Podgoricu

EU bi mogla zaustaviti pregovore sa Crnom Gorom u ostalim poglavljima, ako se bude kasnilo sa ispunjavanjem obaveza u poglavljima 23. i 24. To je poruka koju je EU poslala zvaničnoj Podgorici u dokumentu pod nazivom Strategija proširenja u 2014/15 koji tretira sve zemlje aspirante za članstvo u EU, a od kojih jedino Crna Gora ima otvorene pregovore sa Unijom u poglavljima 23. i 24.

"U skladu sa novim pristupom pregovorima, Komisija je odlučna da osigura ukupni balans u pregovorima. Napredak u poglavljima 23 i 24 će morati da se uskladi sa ukupnim napretkom u pregovorima. Komisija podsjeća na postojanje klauzule 'ukupnog balansa' u okviru pregovora i mogućnosti stopiranja pregovora u ostalim poglavljima, ako napredak u vladavini prava zaostaje", navodi se u Strategiji proširenja. "Ovo će zahtijevati snažnu političku volju, napredak od izjava do opipljivih rezultata", dodaje se u dokumentu, kao i to da je jačanje vladavine prava ključni izazov za većinu zemalja u procesu proširenja, naročito u poboljšanju funkcionisanja i nezavisnosti sudstva.

Na predstavljanju Izvještaja EK, šef Odjeljenja za Crnu Goru u Generalnom direktoratu za proširenje **Dirk Lange** je rekao da klauzula postoji u okviru za pregovore sa Crnom Gorom, da je moguća i njena aktivacija, ali i da u ovom trenutku ne postoji inicijativa za tako nešto.

primjećuje da je što se tiče tehničkog dijela u poglavljima koja nemaju političku težinu, Crna Gora pohvaljena.

“Nedostatak mjerljivih rezultata u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije na visokom nivou, nesistematično primjenjivanje finansijske istrage i oduzimanja imovine stečene kriminalom i korupcijom na visokom nivou, neefikasna tužilačka istraga afere „Snimak”, nedostatak povjerenja u izborni proces, nespremnost da se pripremi kvalitetan zakon o finasiranju političkih subjekata kojim bi se onemogućila zloupotreba državnih resursa u političke svrhe, pritisak na medije i potreba za profesionalizacijom medija... Sve te primjedbe EK su očekivane, ocijenila je **Azra Jasavić**, poslanica Pozitivne Crne Gore.

Komesar za proširenje **Štefan File** je, između ostalog, konstatovao da je ključni izazov taj da građani Crne Gore zaslužuju mogućnost da se oslone na brzo, efikasno i nepristrasno pravosuđe: “Da žive, rade i posluju u okruženju bez korupcije i zaslužuju društvo gdje su prava ugroženih zaštićena, gdje se sloboda medija poštuje i gdje se sve optužbe, npr. u vezi sa korupcijom, ili napadi na medije i novinare, temeljno istražuju”.

Neće da kriminalizuju neosnovano bogaćenje jer toga nema ni u EU

Vlada ne planira da kriminalizuje nezakonito bogaćenje, iako je to jedna od sugestija EK. U Izvještaju EK o napretku u Crnoj Gori je preporučeno da u skladu sa Konvencijom UN, razmotri kriminalizovanje nezakonitog bogaćenja, odnosno da se kao krivično djelo tretira znatno uvećanje imovine javnih funkcionera čije oni porijeklo ne mogu objasniti.

„Ministarstvo pravde se odgovorno odnosi prema svakoj međunarodnoj pravnoj obavezi. Ipak, član 20 Konvencije UN o korupciji jeste fakultativni, a ne obavezujući, tj. na državi je da procijeni da li da kriminalizuje neosnovano obogaćenje” navodi se iz Ministarstva pravde.

S obzirom da još uvijek neosnovano bogaćenje nijesu kriminalizovale članice EU, iz Ministarstva je navedeno da u ovom trenutku Crna Gora slijedi mapu puta iskazanu kroz mjere u oblasti borbe protiv korupcije na preventivnom i represivnom planu i to u okviru poglavlja 23, a koje je usklađivala sa Evropskom komisijom.

Krhki oporavak ekonomije

U Izvještaju EK je ocijenjeno da crnogorsku ekonomiju karakteriše krhki oporavak usljed slabljenja domaće potražnje i visoke eksterne zavisnosti, a rizici za održivi oporavak opstaju.

Postignuta je određena makroekonomska stabilnost nakon što se ekonomija oporavila od duple recesije 2012, konstatuje se u Izvještaju: “Ipak, nekoliko izazova ometaju efikasnu raspodjelu resursa; fiskalne neravnoteže traju, a domaća potražnja ostala je prigušena kako banke još ne igraju njihovu posredničku ulogu u ekonomiji. Uslovi na tržištu rada, kao i diverzifikacija i konkurentnost su još slabi, dok su ključne investicije još u početnoj fazi ili kasne”, navodi EK. Oporavak ekonomije je postignut zahvaljujući jačoj aktivnosti u građevinskom sektoru, kao i neto izvozu podstaknutom snažnijom spoljnom potražnjom za električnom energijom i turističkim uslugama, kao i značajnijim smanjenjem uvoza. Lična i javna potrošnja bilježe, međutim, slab rast, od oko 1% u realnim uslovima. Ocjenjuje se da je turizam nastavio da generiše dobre rezultate, ali da se ne može zanemariti uticaj od poplava u susjednim zemljama i tenzije između Ukrajine i Rusije.

Zagrebački professor političke filozofije i ugledni politički analitičar, prof. dr Žarko Puhovski

EU nije posebno zainteresovana za suočavanje sa prošlošću

» Kako komentarišete sve što se dešavalo u Srbiji, Albaniji, Kosovu, Crnoj Gori nakon incidenta sa dronom i zastavnom navodno velike Albanije na fudbalskoj utakmici dvije reprezentacije? Da li je to dokaz da Balkan još daleko od onoga što u Briselu nazivaju stabilizacijom ili sve liči na režiju politicko-bezbjedonosnih struktura koje imaju određeni cilj?

Značajni dijelovi Balkana su razmjerno stabilni: Slovenija, Hrvatska, Bugarska, Rumunija, pa i Grčka. Ostaje „crna rupa“ - koju je EU kreirala uklanjanjem Bugarske i Rumunije preko reda (i, što je važnije, mimo kriterijuma). Taj je dio doista nestabilan i izvanjski (kada je o granicama riječ) i, što je bitno, iznutra. U takvoj nestabilnosti svaki je povod (tj. „incident“) dobar izgovor za neprilike (kakve je, međutim, moguće naći i u novim, pa i u starim članicama EU, od Mađarske do Velike Britanije).

U većem dijelu teritorija nekadašnje SFRJ nakon utakmice - i njezina prekida - došlo je, naprosto, do tek nešto zaoštrenijeg navijačkog sindroma a politički je kontekst bio još naglašeniji no inače.

Ne vjerujem u svemoć „političko-bezbjedonosnih struktura“, pa čak ni u njihovu posebnu moć. Čini mi se da uglavnom kaskaju za zbivanjima („provokacijama“), a kasnije ih nastoje „stručno objasniti“, ako ih već ne mogu pripisati sebi. A kada je o stabilnosti riječ, važno je prethodno utvrditi na kojim će se, prije svega socijalnim, pretpostavkama ona postići, a što EU stalno zapostavlja kao problem.

Ratne zločine ima smisla procesuirati, drukčije rečeno, ponajprije zbog vlastite moralne higijene Crne Gore kao zajednice - sve drugo se može pokatkada taktički koristiti kao oblik pritiska na moćnike. No, iskustvo Hrvatske pokazuje i naličje takve taktike - nakon ulaska u EU u Hrvatskoj su se, između ostalog, značajno pogoršali i odnosi spram srpske manjine

» Koliko je moguće uspješno okončati proces evropskih integracija ili postati društvo zapadnih kriterijuma vrijednosti bez suštinskog suočavanja sa prošlošću? Da li Milo Đukanović, Svetozar Marović, Tomislav Nikolić, Aleksandar Vučić, Hašim Tači... mogu od svojih država napraviti uzorna evropska društva?

Govoreći ponajprije kao profesor političke teorije, doista se nadam da više niko nikada neće moći „od svoje države napraviti društvo“. Jer, to je, prema definiciji, totalitarna namjera. Država je, valjda se i dalje to zaboravlja, ovdje zato da bude u funkciji društava, dakle da o-država neko stanje, a ne da djeluje pedagoški. Nacionalisti vole („našu“) državu kao pedagoški autoritet koji odlučuje (i) o načinu govora, ponašanja, oblačenja, riječju: života. No, takva država ima podanike, a ne građane.

S druge strane, čitav je eurointegracijski proces, koji je doveo do EU, bio zamišljen kao nadomjestak suočavanju s prošlošću. Ideja je bila da se ekonomskim razvojem nadomjesti svaka okrenutost prošlosti. Osim Njemačke, koju je poraz na to natjerao, druge članice EU imaju velikih nedostataka u kritičkom odnosu spram prošlosti (od one kolonijalne na dalje). Dakle, EU nije čimbenik koji je posebno zainteresiran za suočavanje s prošlošću, (pa, uglavnom, ni uzor).

Žarko Puhovski

A, u odnosu na Orbana i Berlusconi, lokalni su šerifi tek šegrti, i u korupciji. Bilo bi mnogo bolje da demokratsku legitimaciju mogu dobiti drugi, i drukčiji, funkcioneri, ali, realno, pitanje glasi: mogu li uopšte neki drugi političari, osim nabrojanih, biti djelatni u integracijskim procesima. Ipak, (ne)srećom se radi o procesima koji će trajati još deceniju (pa i više), utoliko vrijeme možda može pomoći.

» Što mislite o navodima EK iz posljednjeg Izvješaja o napretku da crnogorski sudovi "radije zauzimaju formalistički pristup" u istrazi ratnih zločina i podsjećaju da do sada nije bilo optužnica za komandovanje, pomaganje i podržavanje ratnih zločina. Čemu te formulacije? Da li će Brisel i članice do punopravnog članstva Crne Gore u EU zaboraviti na to što u CG nema krivih za ratne zločine?

Uvjeran sam, na žalost, da će i „formalistički pristup“ biti dostatan kada se pristup EU približi. I hrvatsko iskustvo to pokazuje. To više što je pred nama, bojim se, podgrijavanje hladnog rata, pa će se sve – uključujući i ratne zločine – dijeliti na naše i njihove (tj. američke i ruske). Bude li naredna dekada toliko obilježena obnovom hladnog rata (ovog puta, izgleda, bez neutralnih i nesvrstanih) za Crnu Goru (i

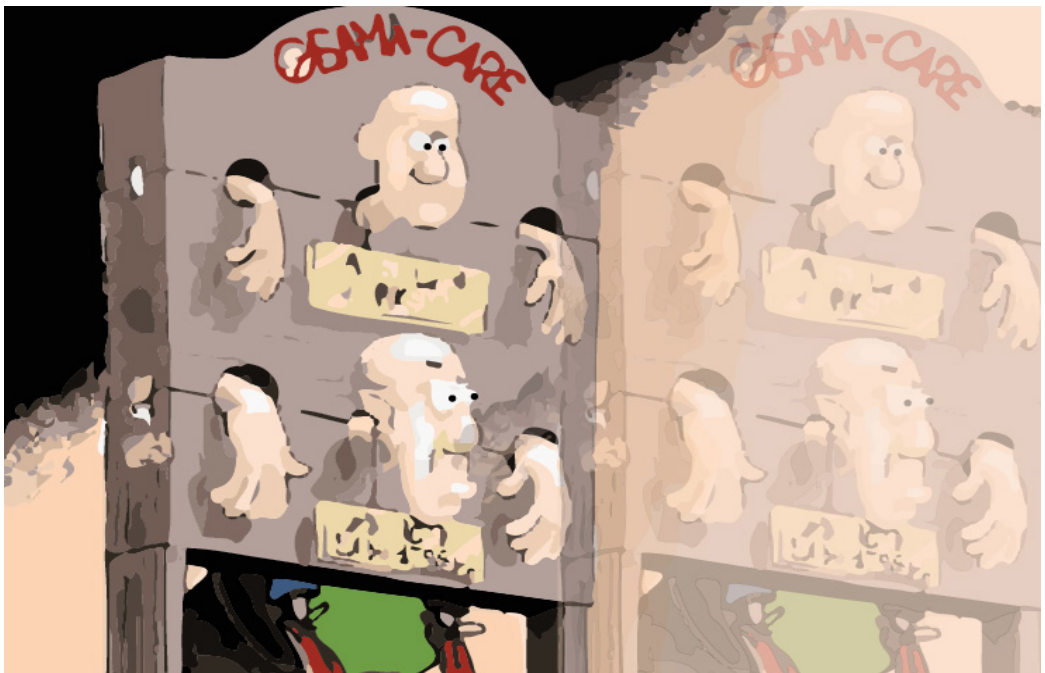
ne samo za nju) će „obavještajna zajednica“ biti ključni problem.

Ratne zločine ima smisla procesuirati, drukčije rečeno, ponajprije zbog vlastite moralne higijene Crne Gore kao zajednice – sve drugo se može pokatkada taktički koristiti kao oblik pritiska na moćnike. No, iskustvo Hrvatske pokazuje i naličje takve taktike – nakon ulaska u EU u Hrvatskoj su se, između ostalog, značajno pogoršali i odnosi spram srpske manjine, jer je dio desnice shvatio: sada smo unutra, Bruxelles je postao unutrašnje-političko pitanje, nema više razloga za strah od njih, pa se možemo razmahati.

Podgrijani hladni rat će uticati na „pregovore“ sa EU

» Kako odnosi EU i Rusije, koja ima tradicionalno dobre odnose sa Crnom Gorom, Srbijom i Republikom Srpskom, mogu uticati na evropske integracije ovih država?

Uvjeran sam, da ponovim, kako je integracija ovih dviju država (kao i ostalih kandidatkinja) stvar ne baš bliske budućnosti. Do tada se koješta u svjetskoj politici može izmijeniti – dovoljno je sjetiti se samo kolike su promjene u svijetu nastale nekoliko mjeseci nakon Majdana. U međuvremenu će podgrijani hladni rat nesumnjivo uticati na „pregovore“ o pristupanju – koji to zapravo nisu, jer mnogo prije liče na polaganje brojnih ispita pred ne uvijek kompetentnim ispitivači(ca)ma. U kuloarima će se i dalje pričati o povezanosti tajnih službi s Rusijom, o NATO-u kao preliminarnom cilju (iako su neke važne članice EU izvan NATO-a, a Malta je, usred – uspješnih – pregovora o pristupanju Uniji napustila Partnerstvo za mir). Drugim riječima, ni zadrta blokovska retorika ne bi smjela biti remetilačkim elementom pregovora. Moguće je, ipak, da to u jednome razdoblju i bude tako, ali, glavni problemi su na drugoj strani. U nužnosti da se rečene države i društva doista promijene, ali i u tomu što EU trenutno naprosto nema institucijske kapacitete za prijem novih članica, pa se i sama mora mijenjati (ne samo zbog ovog). Ocjenjuje se da je turizam nastavio da generiše dobre rezultate, ali da se ne može zanemariti uticaj od poplava u susjednim zemljama i tenzije između Ukrajine i Rusije.

» *Koji je po vama najučinkovitiji model koji može do-
prinijeti da se ovaj proces u regionu sprovede na način da
obezbjedi pravdu za žrtve?*

Uvjeran sam da je najefikasniji model onaj koji pokušavamo realizirati inicijativom za osnivanje REKOM-a (nezavisne međudržavne regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o svim žrtvama ratnih zločina i drugih teških kršenja ljudskih prava počinjenih na teritoriju bivše SFRJ od 1991. – 2001.). To, još uvijek, ne bi bila pravda za žrtve, ali bi bio važan korak u tom pravcu, korak koji bi žrtve (koliko je uopšte moguće) izuzeo od brojčanog gomilanja, dajući im, barem, ime (pa, potom, i okolnosti pogibije/silovanja/ranjavanja). Krivični postupci nikada neće moći obuhvatiti čak ni značajan procenat zlodjela (i njihovih počinitelja), a vjerojatno je da će, već i zbog protoka vremena, sve više jenjavati. Bitno je pritom dvoje – da su nakon „našeg“ rata (ili ratova) osuđeni i (neki) počinitelji na pobjedničkoj strani (što se praktički nikada u istoriji nije dogodilo), te da je naredni – neupitno najvažniji – zadatak: sramoćenje ideologija, mitologija itd. koje su do zločina dovele. To mi se čini ključnim i za žrtve, odnosno njihove srodnik(c)e, ali i za budućnost.

» *Slazete se sa utiskom, spolja gledano, da su se u
Hrvatskoj stvari promijenile nagore od ulaska u EU, od*

*ekonomije do ćirilčnih tabli u Vukovaru. Što je razlog
tome?*

Doista smatram da je ulazak u članstvo EU u značajnom dijelu političkog spektra shvaćen kao zгода slična završetku škole, nakon čega netom stečenu „zrelost“ treba proslaviti ekscesivnim bančenjem, jer „niko nam više ništa ne može“. Šešeljevo zločinačko recitiranje pojavilo se kao dodatni povod za „nacionalnu odlučnost u odgovoru“. Pritom, „naravno“, niko ne spominje ponašanje značajnog dijela domaće javnosti nakon povratka osuđenog ratnog zločinca Darija Kordića, niti to da je fantazam o „srpskom Vukovaru“ zločudno blebetanje – zasnovano, međutim, na nacionalističkim nebulozama kakve su, s drugim predznakom, dovele do histeriziranja zbog „maltretiranja Vukovara ćirilicom“.

Što se ekonomije tiče, Hrvatska je ušla u EU u trenutku koji ni za nju ni za Uniju nije bio povoljan. No, to je problemski kompleks koji će biti riješen povoljno (za mnoge), sa žalosnim zakašnjenjem, dakako.

V. Žugić

Hrvatskoj 10 milijardi od EU do 2020

Evropska komisija usvojila je Sporazum o partnerstvu s Hrvatskom kojim se utvrđuje kako će ta članica EU trošiti više od 10 milijardi eura iz fondova za razvoj u periodu 2014–2020.

Planirano je da ta sredstva omoguće Hrvatskoj održiv rast, jačanje konkurentnosti i zapošljavanja uz veće socijalno uključivanje i zaštitu životne sredine. Od ukupnog iznosa Hrvatska dobija dvije milijarde evra za ruralni razvoj i 252,6 miliona evra za razvoj ribarstva i pomorskog sektora. Međutim, Hrvatska neće moći odmah da počne da koristi ta sredstva jer su procedure za povlačenje sredstava komplikovane.

Irska okreće novi list poslije 6 godina

Irska je najavila prvi razvojni budžet od ekonomskog kraha "keltskog tigra" prije šest godina. Razvojnog budžeta prethodilo je sedam budžeta obilježenih strogo štednjom koja je zajedno

uzimala gotovo 30 milijardi eura godišnje ili četvrtinu "kontuzovane" ekonomije, podsjeća agencija AP.

Mjere iz budžeta za 2015. povećaće potrošnju i poreske olakšice za ukupno 1,2 milijarde eura, uključujući plan izgradnje 6.700, od strane države finansiranih, kuća za siromašne u sklopu nastojanja da se podstakne rast koji će donijeti veće poreske prihode. Jedini novi porez biće na cigarete i to još 40 centi po paklici. Tako će prosječna cijena kutije cigareta biti 10 evra. Ministar finansija Michael Noonan procjenjuje da će mjere predviđene budžetom podstaći ekonomski rast Irske u 2015. na 3,9% prema ranije očekivanih 3,6%.

Irska je u želji da popravi međunarodni "imidž", takođe, najavila da planira da izmijeni propise o korporacijskom računovodstvu koji su omogućavali stotinama američkih multinacionalnih kompanija sa evropskim sjedištima u Irskoj da izbjegavaju plaćanje poreza. Noonan je istakao da taktika "duplo irsko" više neće biti na snazi za nove kandidate od 1. januara 2015. dok će se važeće beneficije - koje pored ostalih uživaju globalni farmaceutski i tehnološki džinovi uključujući Apple i Google koristiti do kraja 2020, do kada te kompanije treba da nađu druga "skrovišta".

Evropi nedostaje zdravstvenih radnika

Potreba za zdravstvenim uslugama u Evropi raste jer stare i populacija uopšte i zapošljeni u zdravstvu. Problem pojačavaju migracije zdravstvenih radnika na

relacijama istok-zapad i jug-sjever i na njih vlade zemalja iz kojih se odlazi treba pravovremeno da reaguju, poručili su stručnjaci sa Evropskog zdravstvenog foruma Gastein. Prema zvaničnim procjenama, do kraja decenije EU će nedostajati milion zdravstvenih radnika. Do sada su članice sa zapada i sjevera Unije bile u stanju da popune manjak, barem dijelom, privlačenjem zdravstvenih radnika sa istoka i juga Evrope.

Međutim, pravac migracija se može promijeniti i te promjene je ponekad teško predvidjeti. Kao primjer se navodi Austrija gdje 60% onih koji su završili medicinu 2013. rade kao ljekari u toj zemlji. Mnogi su, međutim, otišli u inostranstvo i u 2013. je samo u Njemačkoj radilo oko 2.700 austrijskih ljekara. Motiva za odlazak zdravstvenih radnika na rad u inostranstvo je više, pored očekivanja većih prihoda, tu su i mogućnosti za uspješniju karijeru, bolje obrazovanje za djecu...

Na stress testu palo 13 evropskih banaka

"Stres test", odnosno dubinsko preispitivanje finansijskog stanja, nije položilo 13 od 130 najvećih evropskih banaka i one će morati da nađu još 10

milijardi eura da se zaštite od budućih kriza, saopštila je Evropska centralna banka (ECB). Test je pokazao da ukupno 25 banaka, ili svaka peta velika evropska banka, treba da ima bolju zaštitu od potencijalnih kriza. Za tih 25 banaka potrebno je ukupno 25 milijardi eura za jačanje rezervi kapitala. Najveći problemi su u bankama u Italiji, Grčkoj, Portugaliji. Test je bio teži nego 2011. i 2010, kada su ga prošle i banke koje su kasnije morali da se spašavaju, istakli su zvaničnici ECB.

Mediji kao ogledalo države i društva

Piše: Svetlana Pešić

Panel diskusija o medijskim slobodama i ulozi medija na temu *«Mediji kao ogledalo društva i države»*, koji je organizovao Centar za građansko obrazovanje (CGO), u saradnji sa fondacijom Friedrich Ebert (FES), 15. oktobra 2014, je imala za cilj da kroz prizmu nalaza Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2014 analizira stanje u oblasti slobode izražavanja i medija u Crnoj Gori.

Daliborka Uljarević, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) je otvorila panel podsjećajući da *“Crnogorska medijska scena, uz brojna kršenja novinarske etike, ipak precizno oslikava domete demokratskih procesa i kapacitete Crne Gore na polju pregovora sa EU. Novinarski poziv je u Crnoj Gori opasan poziv, ako ste iz medija iz kojih dolazi naglašena i otvorena kritika vladajuće strukture”*. Uljarević je naglasila da pregovori pomažu crnogorskom društvu da se jasnije suoči sa svojim problemima, uz konstataciju da *“moramo znati da niko iz Brisela neće doći da rješava naše dubioze. Moramo se sami izboriti za demokratski ambijent u kojem će i mediji, ali i kritički orijentisan dio nevladinog sektora, moći da rade svoj posao sigurni da će ih država u punoj mjeri zaštititi.”*

Predstavnik Delegacije EU u Crnoj Gori **Patrik Šmelcer**, iz Sekcije za reformu javne uprave i medije, je rekao da će Evropska unija pratiti na koji će način Crna Gora ispunjavati uslove koji su pred nju postavljeni. *„Da bi Crna Gora napredovala u pregovorima za poglavlja 23 i 24, u EU moramo biti uvjereni da Crna Gora osigurava slobodu medija i govora. Nadgledaćemo šta*

institucije rade u ovoj oblasti i tražiti mjerljive rezultate. Spremnii smo da podržimo crnogorske institucije da ispune ove obaveze“, poručio je on.

Predsjednik Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama u slučajevima nasilja nad novinarima i zamjenik glavnog urednika „Dana“ **Nikola Marković** upozorio je na to da dvije trećine

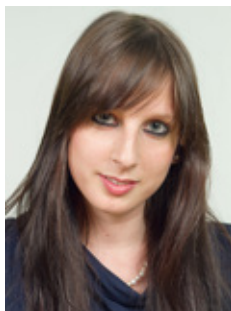
slučajeva napada na novinare nije dobilo sudski epilog. *„Uključujući i ubistvo Duška Jovanovića, prebijanje novinara 'Vijesti' i 'Monitora' Tufika Softića. Negativan ambijent za rad novinara stvara vrh vlasti, prije svega premijer Milo Đukanović. Dok se ovo ne riješi, ne može se govoriti o punoj slobodi medija u Crnoj Gori“*, ocijenio je Marković.

Novinar ND "Vijesti" i nedjeljnika "Monitor" **Tufik Softić** rekao je da je neophodno ispitati vezu djelova kriminalnih grupa sa policijom, bezbjedonosnim službama i vrhom vlasti. On je predstavio i dva napada koja je sam preživio i koja još nijesu dobila adekvatan ishod od strane istražnih organa, zbog čega ima policijsko obezbjeđenje.

Predstavnica Medijskog savjeta za samoregulaciju (MSS) **Gordana Borović** saopštila je da se to tijelo nedavno sastalo sa predstavnicima OEBS-a i medija koji nijesu članovi MSS (Vijesti, Monitor, Dan) u Beču. *„Postignut je dogovor da se zajednički počne raditi na novom Etičkom kodeksu“*, kazala je ona.

Panelu je prisustvovao veliki broj predstavnika medija, domaćih i stranih organizacija, stranih ambasada u Crnoj Gori, studenata i zainteresovanih građana/ki. Među učesnicima je bila i **Nj. E. Gudrun Elizabet Štajnaker**, ambasadorica Njemačke u Crnoj Gori.

Poglavlje 22: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata

Chiara Gaia Iascone

Po pravnoj tekovini Evropske unije, poglavlje 22 se uglavnom sastoji od okvira i propisa koji se sprovode, a koji ne zahtijevaju prenos u nacionalno zakonodavstvo. Istima se utvrđuju pravila za izradu, odobravanje i sprovođenje strukturnih fondova, kohezionog fonda i programa koji odražavaju teritorijalnu organizaciju svake zemlje. Sami programi se dogovaraju sa Evropskom komisijom, a njihovo sprovođenje je odgovornost država članica koje moraju poštovati zakonodavstvo EU u cjelini, npr. u područjima javne nabavke, tržišne konkurencije i prirodne okoline. Države članice moraju imati institucionalni okvir i odgovarajući administrativni kapacitet kako bi osigurale programiranje, sprovođenje, praćenje i vrednovanje na dobar i ekonomičan način iz ugla upravljanja i finansijske kontrole. Regionalna politika EU podrazumijeva finansijsku podršku projektima restrukturiranja zemljama i regionima kojima je to potrebno, a u cilju smanjivanja razlika među istima i jačanja konkurentnosti lokalnih uprava.

Široki spektar literature govori o prednostima saradnje za samu zemlju i njeno članstvo u EU. Bez sumnje je da će nove članice EU imati koristi od pomoći koju EU može pružiti u dijelu tehničkih i srodnih znanja i finansijske podrške.

Posmatrajući ciljeve EU, član 3 stav 3 konsolidovane verzije Ugovora o EU navodi da će Unija promovisati ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, kao i solidarnost među državama članicama. Nadalje, član 158 Ugovora o EU (verzija iz Nice) dodatno ističe važnost promovisanja ukupnog razvoja kroz akcije Unije koje bi dovele do jačanja ekonomske i socijalne kohezije.

Konkretno, Zajednica ima za cilj da smanji razlike između stepena razvijenosti različitih regiona, da smanji zaostalost manje razvijenih regiona, uključujući ruralna područja, kroz razvoj infrastrukture, podsticanje industrije, razvoj poljoprivrede, itd.

Ciljna područja su ona čiji je BDP manji od 75% prosječnog BDP-a za EU-25 koji se računa za period od 2001. do 2003, a mjeri se snagom kupovne moći. Navedeno se odnosi na sredstva u okviru Programa strukturnih fondova, dok države članice koje imaju pravo da koriste kohezioni fond su one čiji je BDP manji od 90% prosjeka u EU-25.

Ukoliko posmatramo podatke o zemljama članicama EU nakon posljednjeg velikog proširenja, primjećujemo da je maloj državi Malti, dodijeljeno 571 milion eura u okviru strukturnih fondova (koji čine Evropski regionalni fond za razvoj i Evropski socijalni fond) i 284 miliona eura u okviru kohezionog fonda. Na primjer, Bugarskoj je dodijeljeno 6 853 milijardi eura, dok je 26,7 milijardi eura opredijeljeno za Republiku Češku.

Posmatrajući mapu koja pokazuje sredstva koja su opredijeljena za period 2007-2013, moguće

je vidjeti da je veliki dio opredijeljenih sredstava kanalisiran za nove zemlje članice, iako postoje i neka manje razvijena područja u zapadnim zemljama EU (npr. Španija i Italija, uz Poljsku, su zemlje koje najviše imaju koristi, u smislu novčane podrške, od strane kohezivne politike).

Naivno bi bilo pomisliti da EU nudi finansijsku pomoć u cilju pružanja milostinje. To nije cilj EU, već je njen cilj da snažno pomogne manje razvijenim područjima i državama kroz različite mjerljive projekte, a u ime solidarnosti cijele Evrope.

Kada je riječ o Crnoj Gori, instrument o predpristupnoj pomoći (IPA), u okviru kojeg je 235 miliona eura opredijeljeno za period 2007-2013), predstavlja prethodnicu strukturnih i kohezivnih fondova.

Crna Gora trenutno ima pristup IPA komponentama I i II, dok su komponente III i IV operativne, ali mogu biti korišćene nakon što zemlja dobije akreditaciju za decentralizovani akreditacioni sistem (DIS), koji dozvoljava više nezavisnosti u opredijeljivanju i praćenju projekata u okviru IPA. Stoga, država mora da posjeduje administrativne kapacitete i pravne okvire kako bi se nosila sa obavezama u budućnosti. Suštinski, realizacija ovih fondova je odgovornost zemlje primaoca.

Strukturni i kohezivni fondovi imaju dva modela finansiranja, a opšte obaveze i preduslovi se mogu pronaći u Regulativi Savjeta (EC) br. 1083/2006 od 11. jula 2006. Dodatno, samo zemlje članice EU su podobne za ovaj način finansiranja.

Procedura podrazumijeva niz koraka kada je riječ o strukturnim fondovima. Najprije, država mora biti podijeljena u NUTS - nomenklaturu teritorijalnih jedinica za statistiku, a opredijeljena sredstva iz fondova se opredjeljuju na nivou NUTS II, tj. područja za regionalnu politiku.

Dakle, Crna Gora sa otvaranjem pristupnih pregovora sa EU, je dužna da pripremi privremenu NUTS klasifikaciju za buduće finansiranje kao zemlje članice. U slučaju Republike Hrvatske, tri regiona su identifikovana na nivou NUTS II. Bitno je uspostaviti administrativnu strukturu u cilju boljeg rukovođenja fondovima. Jedna od obaveza, koju država kandidat mora da ispuni jeste da pripremi Nacionalni strateško-referentni okvir u vidu dokumenta kako bi se stvorio pragmatični i dugotrajni pristup kohezivnoj politici, u skladu sa planovima i strategijama drugih zemalja. Kada je riječ o Hrvatskoj, kancelariji državnog sekretara za strategiju i rukovođenje EU fondovima - je pripojen IPA koordinator. Ista kancelarija je dobila zadatak da pripremi Nacionalni strateško-referentni okvir, kao i odgovornost koordinisanja u okviru strukturnih i kohezijskih fondova.

Aleksandar Andrija Pejović, glavni pregovarač Crne Gore sa EU, je 2. marta 2012. postavljen za nacionalnog IPA koordinatora.

U cilju implementacije sredstava i uspješnog upravljanja istim, ključno je da tijela državne i lokalne vlasti imaju odgovarajuće administrativne kapacitete. Kao i u slučaju Hrvatske, postoje kriterijumi za koje je potrebno uložiti dodatne napore. U pogledu zakonodavnog okvira, zemlja je dužna planirati višegodišnji budžet, omogućujući sufinansiranje na nacionalnom i lokalnom nivou, kao i to da selekcija i sprovođenje projekata mora biti u skladu sa zakonodavstvom Unije u cjelini (javne nabavke, rodna ravnopravnost, konkurencija i okolina).

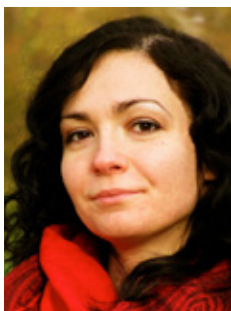
Institucionalni okvir mora obuhvatiti sve institucije u okviru Opštih odredbi o strukturnim i kohezionim fondovima. U tom kontekstu, mora biti naglašeno da su pravila o raspodjeli sredstava, kao i pravila o implementaciji, praćenju i evaluaciji, regulisana u navedenim propisima. Dodatno, neophodno je regrutovanje kvalifikovanog osoblja koje je osposobljeno za proces programiranja. Uz sprovođenje projekata, praćenja i evaluacije, potrebno je i kvalitetno finansijsko upravljanje.

Nerealno je govoriti o iznosima sredstava koja bi Crne Gore dobila ulaskom u EU. U slučaju Hrvatske, uticaj pristupanja na Budžet u smislu kohezije politike se procjenjuje u kasnijoj fazi, dok rezultati procjene uticaja su predstavljani zajedno sa finansijskim okvirom za zaključivanje pregovora. U članu 33. Ugovora o pristupanju Hrvatske navodi se da "iznos od 449,4 milijuna kuna (trenutne cijene) izdvajanja će biti rezervisane za Hrvatsku u okviru strukturnog i kohezionog fonda u 2013. Jedna trećina iznosa iz stavke 1. mora biti rezervisana za kohezioni fond".

Instrument pretpristupne pomoći koji je aktivan u Crnoj Gori od potpisivanja Okvirnog sporazuma o programu IPA (15. novembra 2007) je poligon za provjeru kapaciteta Crne Gore za uspješno rukovođenje EU pomoći i fondova. Ubrzo, Crna Gora započinje sa radom na akreditaciji decentralizovanog sistema (DIS). Trenutno su iskazane sposobnosti institucija u pristupu sredstvima IPA-e, u dijelu apliciranja za sredstva, za pisanje projekata i uspostavljanje saradnje sa organizacijama civilnog društva, nevladinim organizacijama i prekograničnim partnerima. Ipak, administrativni i institucionalni kapaciteti, na lokalnom i nacionalnom nivou, moraju biti ojačani kako se ne bi izgubile velike šanse za razvoj kojem mogu doprinijeti pravilno korišćenje IPA-e, i kvalitetan pristup kohezionom fondu.

Kontraverze prilikom izbora novog saziva Evropske komisije

Zeleno za Komisiju “posljednje šanse”

Piše: Vera Šćepanović

Novoizabrani predsjednik Evropske komisije **Jean-Claude Juncker** uspio je da dobije podršku Evropskog parlamenta za svoj tim, ne štedeći ni na šarmu ni na političkim koncesijama. Tri najveće grupe unutar Evropskog parlamenta – Evropska narodna partija (EPP), Partija socijalista i demokrata (PES) i Savez liberala i demokrata za Evropu (ALDE) su u najvećem broju podržale novu Komisiju, koja je potvrđena sa 423 glasa za, naspram 209 protiv. Među onima koji su glasali protiv je najviše poslanika iz redova Zelenih, Ujedinjene evropske ljevice i Evrope za slobodu i direktnu demokratiju, dok je stranka Konzervativaca i reformista uglavnom bila uzdržana.

U govoru koji je prethodio glasanju, Juncker je upozorio da nova Komisija predstavlja „posljednju šansu“ da se povрати povjerenje građana u evropske institucije. „Ako ne uspijemo da primaknemo evropske građane bliže Evropi, ako ne uspijemo da drastično smanjimo nezapošljenost i pružimo mladim Evropljanima perspektivu, onda smo promašili“, rekao je Juncker.

Potvrda nove Komisije od strane EP je značajan uspjeh, obzirom da su Junckerovi izabranici od samog početka suočeni sa kritikom i protestima

Kontroverzna je bila i nominacija bivšeg španskog ministra poljoprivrede, Miguela Ariasa Cañete na mjesto komesara za energiju i klimatske promjene. Cañete i njegova porodica odavno imaju bliske veze sa španskim naftnim kompanijama, zbog čega vodeći španski dnevni list El País tvrdi da je ova nominacija na ivici konflikta interesa

Najgori utisak je ostavila kandidatkinja Slovenije Alenka Bratušek. Komitet za energiju i životnu sredinu je odbacio njenu kandidaturu većinom od 112 glasova protiv, naspram 13 za i dva uzdržana. Prema riječima poslanika, Bratušek je pokazala nedovoljno poznavanje materije

sa svih strana. Parlament je nakon prve runde saslušanja budućih komesara početkom oktobra izrazio nezadovoljstvo velikim brojem kandidata, pa je nova postava Komisije rezultat užurbanih kompromisa sklopljenih u toku posljednjih nedjelja.

Najgori utisak je ostavila kandidatkinja Slovenije **Alenka Bratušek**. Komitet za energiju i životnu sredinu je odbacio njenu kandidaturu većinom od 112 glasova protiv, naspram 13 za i dva uzdržana. Prema riječima poslanika, Bratušek je pokazala nedovoljno poznavanje materije, i postala je poznata kao „komesarka koja je imenovala samu sebe“ za kratko vrijeme koje je provela kao premijer prelazne vlade. Pošto Parlament može samo da prihvati ili odbaci čitav tim Komisije, Bratušek je primorana da da ostavku, a na njeno mjesto je imenovana **Violeta Bulc**, koja je i sama tek nedavno stupila u politiku. Uprkos nedostatku političkog iskustva, Bulc je podržana od strane Parlamenta, ali joj je dat manje uticajan portfolio za transport, dok je Direktorat za energetiku pripao slovačkom kandidatu **Marošu Šefčoviču**.

Kandidat Mađarske, **Tibor Navračić**, nominovan za direktorat obrazovanja, kulture, mladih i građanstva, je takođe oštro kritikovan na saslušanju zbog prethodnih aktivnosti u

mađarskoj vladi koja se optužuje za napade na građanska prava. Navraćić je, ipak, prihvaćen kao kandidat za komesara, ali mu je oduzet portfolio za građanstvo, koji je premješten u direktorat grčkog komesara za unutrašnja prava i migracije, **Dimitrisa Avramopoulosa**.

Jednako kontroverzna bila je i nominacija bivšeg španskog ministra poljoprivrede, **Miguela Ariasa Cañete** na mjesto komesara za energiju i klimatske promjene. *Cañete* i njegova porodica odavno imaju bliske veze sa španskim naftnim kompanijama, zbog čega vodeći španski dnevni list *El País* tvrdi da je ova nominacija na ivici konflikta interesa. *Cañete* je „preživio“ saslušanje u Parlamentu uglavnom zahvaljujući pristanku socijalista da podrže njegovo imenovanje u zamjenu za glasove Evropske narodne partije u korist francuskog kandidata **Pierra Moscovicia** za mjesto komesara za ekonomska i finansijska pitanja. Moscovici je, sa svoje strane, oštro kritikovan od strane poslanika desnog centra i liberalnih partija koji tvrde da je kao bivši ministar finansija Francuske vodio „neodgovornu“ fiskalnu politiku i sumnjaju u njegovu spremnost da osigura fiskalnu disciplinu na nivou EU. Rezultat sporazuma između socijalista i EPP-a

Politički obziri su prevladali i prilikom izbora britanskog komesara Džonatana Hila. Zbog njegovih veza sa londonskim finansijskim centrom neki od poslanika tvrde da je njegovo imenovanje na mjesto komesara za finansijske usluge isto što i „postaviti lisicu da čuva kokošinjac“

je da su oba kandidata dobila direktorate za koje su imenovani, ali je partija Zelenih insistirala da portfolio za održivi razvoju bude izuzet iz direktorata koji vodi *Cañete* i stavljen pod direktnu odgovornost prvog potpredsjednika Komisije. Politički obziri su prevladali i u izboru britanskog komesara **Jonathana Hila**. Hil je ranije bio aktivan kao lobista, a zbog njegovih veza sa londonskim finansijskim centrom neki od poslanika tvrde da je njegovo imenovanje na mjesto komesara za finansijske usluge isto što i „postaviti lisicu da čuva kokošinjac“. Međutim, obzirom na već zategnute odnose između Velike Britanije i EU, smatralo se da odbacivanje britanskog kandidata ne bi bilo politički mudro.

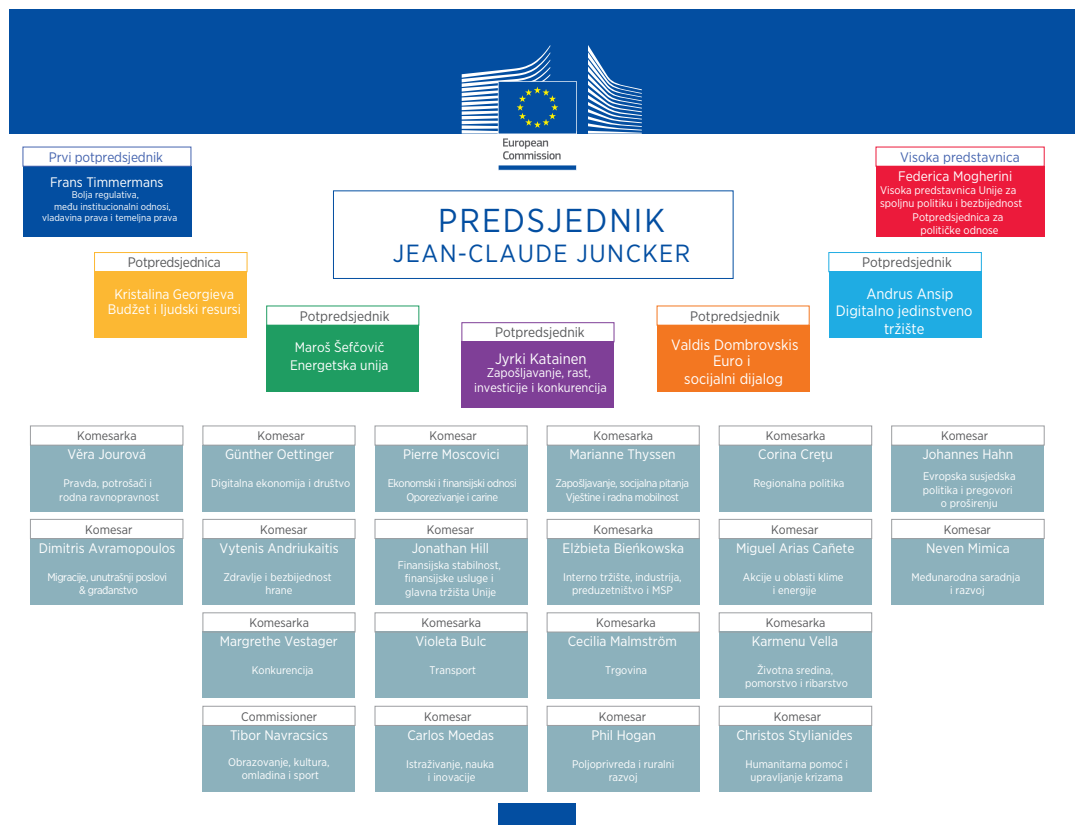
Prema mišljenju Parlamenta, kontroverzni kandidati nijesu jedini problem nove Komisije. Junckerova odluka da „protrese“ Komisiju tako što će prerasporediti portfolije je rezultirala kombinacijama koje neki poslanici smatraju neprihvatljivim. Socijalisti su tako natjerali Junckera da u posljednji čas prebaci portfolio za lijekove iz direktorata za industriju poljske komesarke **Elžbete Bjenkovske** u direktorat za zdravstvo litvanskog komesara **Vitenisa Andriukaitisa**. Poslanici ljevice su, takođe, protestvovali zbog odluke da ekonomska i socijalna politika budu podijeljene u različite direktorate, ali im je Juncker obećao blisku saradnju između ova dva direktorata pod okriljem potpredsjednika za euro i socijalni dijalog. Kako bi ublažio dalje kritike zbog konzervativnog profila nove Komisije, Juncker je obećao investicioni paket od 300 milijardi eura u cilju stimulisanja ekonomskog rasta i zapošljavanja

u EU. Komisija će predstaviti svoj investicioni program krajem godine, ali je za sada nejasno iz kojih izvora će ovaj program biti financiran.

Pritisak da se poboljša koordinacija između srodnih portfolia, ali i obezbijedi mjesto za predstavnike svih 28 zemalja članica je doveo i do potpuno nove strukture Komisije. Osim

novog mjesta prvog potpredsjednika koje je pripalo popularnom holandskom ministru inostranih poslova **Fransu Timmermansu**, nova Komisija će imati šest potpredsjednika koji će biti odgovorni za nadzor i koordinaciju rada ostalih dvadeset direktorata. No, još uvijek je nejasno kako će to izgledati u praksi, obzirom da direktorati nijesu jasno grupisani, pa je za pojedine direktorate odgovorno više potpredsjednika, zavisno od oblasti djelovanja. Bugarska komesarka **Kristalina Georgieva**, potpredsjednica za budžet i ljudske resurse je tako odgovorna za rad svih dvadeset direktorata; Estonac **Andrus Ansip**, potpredsjednik za digitalno zajedničko tržište koordinira rad dvanaest direktorata; slovački potpredsjednik za energetske uniju **Maroš Šefčovič** ih ima trinaest; letonski potpredsjednik za euro i socijalni dijalog **Valdis Dombrovskis** dvanaest, a finski potpredsjednik za rast, zapošljavanje, investicije i konkurentnost **Jyrki Katainen** osamnaest.

Kako Evropska komisija vidi zapadni Balkan u novoj Strategiji proširenja

Reforma javne uprave uslov za uspjeh pregovora sa EU

Evropska komisija je u oktobru objavila godišnju Strategiju proširenja, zajedno sa izvještajima o napretku zemalja u procesu pristupanja Uniji. Ovogodišnja Strategija nastavlja sa izmjenama u pristupu proširenju zacrtanim tokom prethodne dvije godine: snažnijim naglaskom na vladavinu prava, odnosno na poglavlja 23 i 24, i povećanim naporima da se ojača ekonomsko upravljanje i podstakne konkurentnost regiona.

Ova godina nosi i jednu novinu: odluku Komisije da se bolje integrišu reforme javne uprave u regionu u proces proširenja. Prema nalazima Komisije, javna uprava je slaba u većini ovih zemalja, sa ograničenim administrativnim kapacitetima, visokim stepenom politizacije i nedostatkom transparentnosti. Jačanje demokratije zahtijeva i zdrav izborni proces i funkcionalan rad parlamenata, uključujući konstruktivan dijalog svih političkih aktera. Takođe, Komisija smatra da je neophodno uraditi više kako bi se poboljšalo okruženje za rad organizacija civilnog društva, koje bi doprinijelo povećanoj političkoj odgovornosti i osnažilo podršku reformama od strane građana.

Reforma javne uprave će biti integrisana u proces proširenja kroz Specijalne grupe za reformu javne uprave ustanovljene po uzoru na podkomitete Procesu za stabilizaciju i pridruživanje. Iako pravna tekovina EU ne sadrži ni jedno poglavlje koje se konkretno odnosi na javnu upravu, Komisija smatra da je reforma javne uprave neophodna za uspjeh čitavog pregovaračkog procesa. Pojedini aspekti reforme će biti integrisani u odgovarajuća pregovaračka poglavlja – poput javnih nabavki, finansijske kontrole, pravosuđa i osnovnih prava, oporezivanja i ekonomske i monetarne politike – kao i u rad međuvladinih konferencija gdje je reforma preduslov za primjenu *acquis-a*. Specijalne grupe su već ustanovljene u Albaniji, Kosovu, Makedoniji i Crnoj Gori, sa ciljem da unaprijede strateški okvir za reformu javne uprave, razvoj i koordinaciju javnih politika, ojačaju administrativne kapacitete i upravljanje ljudskim resursima, povećaju stepen odgovornosti i transparentnosti, unaprijede javne usluge i poboljšaju finansijsko upravljanje javnim institucijama.

Od zemalja u procesu proširenja se očekuje da naprave Nacionalne programe ekonomskih reformi, uz pomoć Komisije, dok će EU sa svoje strane obezbijediti ciljanu finansijsku pomoć kroz IPA programe. Komisija smatra da je unaprijeđenje ekonomske situacije u regionu bitno za budućnost javne podrške procesu pristupanja Uniji

Komisija će, takođe, pojačati napore u pravcu poboljšanja **ekonomskog upravljanja i konkurentnosti zemalja u procesu pristupanja**. EK cijeni da je ovakav pristup neophodan kako bi se odgovorilo na zahtjeve građana koji se suočavaju sa teškim privrednim okruženjem, visokim stopama nezaposlenosti i nedovoljnim investicijama. Novi pristup ekonomskoj politici je posebno bitan za zemlje zapadnog Balkana obzirom da se nijedna od njih ne može nazvati funkcionalnom tržišnom privredom. Novi pristup stavlja naglasak na strukturne reforme u ključnim sektorima. Od zemalja u procesu proširenja se očekuje da naprave Nacionalne programe ekonomskih reformi, uz pomoć Komisije, dok će EU sa svoje strane obezbijediti ciljanu finansijsku pomoć kroz IPA programe. Komisija smatra da je unaprijeđenje ekonomske situacije u regionu bitno za budućnost javne podrške procesu pristupanja Uniji. Prema navodima Komisije, ključni ekonomski izazovi u zemljama zapadnog Balkana su jačanje fiskalne konsolidacije kroz smanjenje budžetskih deficita i sprovođenje kredibilnih reformi javne uprave; jačanje finansijskog upravljanja, uključujući prikupljanje poreza, raspolaganje budžetskim sredstvima i finansijski nadzor; smanjenje broja nenaplativih kredita; restrukturiranje i bolje vođenje državnih kompanija; unaprijeđenje poslovnog okruženja, uključujući elektronsko poslovanje; unaprijeđenje energetske i transportne mreže; uspostavljanje funkcionalnih tržišta rada, suzbijanje sive ekonomije, i bolja koordinacija obrazovnih sistema sa potrebama poslodavaca.

Ova godina je obilježila i početak novog finansijskog perioda u EU, uključujući i novu rundu Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA II). Kroz IPA II

zemljama u procesu pristupanja će biti stavljeno na raspolaganje 11.7 milijardi eura u period 2014–2020 za potrebe priprema za pristupanje EU i za jačanje regionalne prekogranične saradnje. U odnosu na prethodni paket pomoći, IPA II stavlja veći naglasak na programe jačanje demokratije i vladavine prava kao i unaprijeđenja konkurentnosti i ekonomskog rasta. IPA II uvodi i sektorski pristup, naplatu po ostvarenim rezultatima, veću budžetsku podršku i prioritizaciju projekata. Velike investicije infrastrukturnog tipa takođe mogu da računaju na podršku međunarodnih finansijskih organizacija, kroz već postojeći Okvir za investicije na zapadnom Balkanu.

Komisija je upozorila i da većina zemalja zapadnog Balkan *ima problema sa slobodom izražavanja i medija* i da je u nekim zemljama čak primijećeno pogoršanje, posebno u smislu neformalnih ekonomskih pritisaka na medije, nedostatka transparentnosti u vlasničkoj strukturi i procesu javnog oglašavanja, ali i nastavljanju slučajeva nasilja i zastrašivanja novinara i nedostatku adekvatnog odgovora vlasti na takve slučajeve.

Komisija je upozorila i da većina zemalja zapadnog Balkan ima problema sa slobodom izražavanja i medija i da je u nekim zemljama čak primijećeno pogoršanje, posebno u smislu neformalnih ekonomskih pritisaka na medije, nedostatka transparentnosti u vlasničkoj strukturi i procesu javnog oglašavanja, ali i nastavljanju slučajeva nasilja i zastrašivanja novinara i nedostatku adekvatnog odgovora vlasti na takve slučajeve

Komisija će zato nastaviti sa naporima da unaprijedi slobodu izražavanja i medija u procesu pristupanja EU, uključujući i organizaciju treće po redu konferencije »Speak up!« sa ključnim predstavnicima medija, Evropskog parlamenta, civilnog društva i nacionalnih vlasti. Komisija planira i da naredne godine po prvi put dodijeli nagrade za istraživačko novinarstvo.

V. Šćepanović

Srbiji problem ekonomija i odnosi sa Kosovom, Albaniji odnosi opozicije i vlasti

Što se tiče ovogodišnjeg učinka, Komisija nalazi da je većina zemalja pokrivenih Strategijom napravila određene pomake u procesu proširenja.

U Strategiji se ističe da je **Srbija** napravila veliku prekretnicu otvaranjem pregovora sa EU, ali i naglašava da se sada od Srbije očekuje da ispuní reformske prioritete i da će dalji tok pregovora zavisiti od napretka u ključnim oblastima, posebno u pogledu vladavine prava i normalizacije odnosa sa Kosovom. „Potrebno je stvoriti novi momentum u dijalogu između Beograda i Prištine kako bi se razriješila preostala pitanja i otvorila nova faza u normalizaciji odnosa“, kaže se u Strategiji.

Albanija je u junu ove godine dobila status kandidata u znak priznanja dosadašnjih reformskih napora i ispunjavanja zadatih preduslova. Od nje se očekuje da nastavi da nadograđuje postojeću reformsku dinamiku i usmjeri napore ka rješavanju preostalih izazova u procesu evropskih integracija na održiv način. Komisija očekuje i od vlasti i od opozicije da osiguraju da se ubuduće političke rasprave vode unutar parlamentarnih okvira.

Parafiranje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Kosovom jula ove godine je veliki korak u odnosima između Kosova i EU. Sada je na Kosovu da sprovede ključne reforme, posebno u oblasti vladavine prava.

Sa druge strane, u Makedoniji, Bosni i Hercegovini i Turskoj napredak je bio vrlo mali ili nikakav.

Proces pristupanja **Makedonije** je u blokadi, i EK upozorava da je neophodno preduzeti mjere kako bi se zaustavilo nazadovanje u oblastima slobode medija i nezavisnosti sudstva. „Neophodno je hitno pronaći rješenje o imenu zemlje koje bi zadovoljilo sve strane. Vlada i opozicija moraju preduzeti korake da povrate politički dijalog u parlamentu“, kaže se u Strategiji.

Bosna i Hercegovina se, takođe, nije ni pomakla na putu evropskih integracija. Po završetku izbora biće neophodno naći zajednički jezik kako bi se sprovele hitne socio-ekonomske reforme i napredovalo u pravcu evropske agende.

Turska, sa druge strane, nastavlja da ispunjava određene reformske zahtjeve, poput paketa demokratizacije iz 2013, a preduzeti su i koraci u pravcu rješavanja kurdske pitanja. Sa druge strane, postoje ozbiljni razlozi za zabrinutost u pogledu nezavisnosti sudstva i zaštite osnovnih sloboda. U Strategiji se naglašava da bi otvaranje pregovora sa Turskom na poglavljima 23 i 24 mogli doprinijeti reformama u ovim oblastima.

II Sajam NVO

Centar za građansko obrazovanje (CGO) je, u sklopu manifestacije „XIII Dani obrazovanja i učenja odraslih“, koji organizuju Centar za stručno obrazovanje, Zavod za školstvo i Ministarstvo prosvjete, učestvovao na II sajmu NVO koje u svojoj ponudi imaju programe obrazovanja za mlade i odrasle održanom 20. oktobra 2014. u holu KIC-a „Budo Tomović“ u Podgorici.

Predstavnici CGO-a predstavili su posjetiocima katalog obrazovnih programa, ali i brojne i raznovrsne publikacije iz bogate izdavačke djelatnosti CGO-a, te razgovarali sa zainteresovanim građanima i predstavnicima institucija koje su zanimala mogućnosti uključivanja u obrazovne programe u ponudi, ali i mogućnosti razvoja institucionalne saradnje i razmjene iskustava između neformalnog i formalnog obrazovnog sistema.

Pored CGO-a, svoju obrazovnu ponudu predstavilo je još desetak NVO-a. Sajam su posjetili zainteresovani građani, predstavnici Kancelarije Vlade za saradnju sa NVO, Centra za stručno obrazovanje, Zavoda za školstvo, direktori srednjih stručnih škola iz centralne, južne i sjeverne regije Crne Gore, Ministarstva prosvjete, Zavoda za zapošljavanje, Ministarstva rada i socijalnog staranja i drugi zaposleni u javnom sektoru. Sajam je organizovan kao zajednička aktivnost obrazovnih institucija i NVO-a kao jedna od aktivnosti iz Akcionog plana Strategije razvoja nevladinih organizacija.

Kako predavati o osjetljivim i kontroverznim istorijskim temama u zemljama bivše Jugoslavije?

U Podgorici je 3. oktobra 2014. održana prezentacija publikacije i trening u sklopu programa „Istorija koja povezuje. Kako predavati o osjetljivim i kontroverznim istorijskim temama u zemljama bivše Jugoslavije?“ u organizaciji EUROCLIO. EUROCLIO promoviše odgovorno i inovativno predavanje istorije bazirano na multiperspektivnosti, kritičkom razmišljanju, obostranom poštovanju, kao i uključivanju spornih pitanja. Seminar je poslužio kao platforma za lansiranje novog inovativnog EUROCLIO nastavnog materijala pod nazivom „Jednom davno... Živjeli smo zajedno“. Publikacija je rezultat projekta „Kako predavati o osjetljivim i kontroverznim istorijskim temama u zemljama bivše Jugoslavije“ (2011-2014) koji je rađen u sklopu programa „Istorija koja povezuje“. Publikacija sadrži 23 inovativna modela radionica koje se bave nekim od najosjetljivijih i najkontroverznijih tema regionalne istorije u periodu između 1900-1945. Svoj doprinos su dali nastavnici iz svih sedam zemalja koje su obuhvaćene projektom (Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Kosovo, Makedonija, Crna Gora, Srbija i Slovenija). Promocija publikacije i trening vodili su autori publikacije, a cilj treninga je bio da profesore istorije, ali i predstavnike organizacija civilnog društva, obuci da neka inovativna metodološka i metodička rješenja, s posebnim akcentom na multiperspektivnost i kritičko razmišljanje, primijene u nastavi istorije u učionici, ali i u okviru neformalnih programa obrazovanja koji na različite načine tretiraju istorijske teme. Na treningu i prezentaciji je u ime Centra za građansko obrazovanje (CGO) učestvovao **Petar Đukanović**, koordinator programa.

Personalna asistencija - pravni i normativni okvir i stanje u praksi

Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore - UMHCG je 30. oktobra 2014. organizovalo konferenciju "Personalna asistencija - pravni i normativni okvir i stanje u praksi - gdje smo poslije pet godina?", sa ciljem predstavljanja situacione analize u Crnoj Gori u proteklih pet godina, ali i pokretanja inicijative ka za primjenu međunarodnih standarda prilikom izrade podzakonskih akata Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti koji bi trebalo da doprinesu unapređenju oblasti presonalne asistencije. Konferenciju je otvorila **Marina Vujačić**, izvršna direktorka UMHCG. Predlog praktične politike za unaprijeđenje servisa personalne asistencije, čiji je sastavni dio situaciona analiza, rezultat je dvomjesečnog istraživanja u okviru projekta: „*Za osnažene i samostalne studente s invaliditetom*“. Višegodišnje iskustvo UMHCG u ovoj oblasti ukazuje na brojne probleme u sprovođenju servisa personalne asistencije koji se dominantno odnose na: nepoznavanje i nepoštovanje međunarodnih standarda prilikom sprovođenja servisa od strane jednog broja državnih organa i lokalnih samouprava, donatora i organizacija/pružalaca usluga, kao i na nepostojanje stalne finansijske podrške za njegovu realizaciju kroz nacionalni i lokalne budžete. Na skupu su ispred Centra za građansko obrazovanje (CGO) učestvovali **Petar Đukanović**, koordinator programa i **Tamara Milaš**, saradnica na programima.

Promocija jednakosti i prevencija diskriminacije na radu

Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG), Međunarodna organizacija rada (ILO), Ministarstvo rada i socijalnog staranja, kao i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava organizovali su 28. oktobra 2014. konferenciju na temu „*Promocija jednakosti i prevencija diskriminacije na radu u Crnoj Gori*“, u hotelu Ramada u Podgorici. Konferenciju su otvorili: **Predrag Mitrović**, predsjednik Unije poslodavaca Crne Gore, **Anne-Brit Nippierd**, zvaničnica Biroa za poslodavačke aktivnosti u Međunarodnoj organizaciji rada, **Predrag Bošković**, ministar rada i socijalnog staranja, **Suad Numanović**, ministar za ljudska i manjinska prava i **Mitja Drobnič**, šef Delegacije EU u Crnoj Gori. Na konferenciji je prvenstveno predstavljena nacionalna i međunarodna regulativa za datu temu, sa ciljem procjene realnog stanja u ovoj oblasti i iznalaženje preporuka za buduće djelovanje radi ostvarivanja jednakosti, sigurnosti i ljudskog dostojanstva na radu. Takođe, istaknuto je da načela jednakosti i nediskriminacije treba da budu u osnovi vrijednosnog okvira svakog preduzeće. Ispred Centra za građansko obrazovanje (CGO) na skupu je učestvovala **Željka Četković**, saradnica na programima.

Dug put do pravde za žrtve

U Zagrebu je, u okviru obilježavanja desetogodišnjice rada Centra za suočavanje sa prošlošću DOCUMENTA, 25. oktobra 2014. organizovan okrugli sto na kojem su predstavljena istraživanja potreba civilnih žrtava rata za 2013. godinu, na kojem se raspravljalo o položaju civilnih žrtava te pronalasku odgovarajućih rješenja za obeštećenje civilnih žrtava rata u Republici Hrvatskoj i drugim post-jugoslovenskim državama. Na skupu je skrenuta pažnja na to da članovi porodica žrtava nijesu dobili ni moralnu niti materijalnu satisfakciju za svoje gubitke. Njihova patnja nije priznata, počinitelji zločina nijesu krivično odgovarali, a većina se suočava sa brojnim problemima u pokušaju nadoknade štete. Iskustvo iz Crne Gore je predstavila **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO).

A.V

Summer School “Citizens Resilience in Times of Crises”

The Summer School is open to graduate students as well as early career researchers throughout Europe and beyond with a specialized interest in participation and mobilization during periods of crises in different fields of study, including political science, political sociology, political communication, and political anthropology. It has no fees and will provide welcome drinks and a farewell dinner, academic materials, and the use of library, computing and internet facilities. Besides the LIVEWHAT project can offer 5 travel and accommodation grants of €700 each to selected participants. It will take place from 5 to 11 July in Florence, Italy.

Deadline: 15 December 2014

For more information about the application process please contact: livewhat.summerschool@gmail.com

NGO Resources - financial, human, personal

This Training Course is for 30 participants from Bulgaria, Germany, Israel, Italy, Jordan, Montenegro, Palestine, Poland, Switzerland, Turkey, Ukraine from 19 to 25 March, 2105 in Switzerland. The objectives of the course are as follows:

- » To provide the opportunity for organisations to meet and explore general needs of youth NGOs in Europe and its neighboring countries
- » To explore financial resources possibilities for youth work NGOs on both a local and international level
- » To explore strategies to increase the capacity of organizations through building their financial, human, and personal resources
- » To identify personal, professional and educational development opportunities that NGOs can provide for volunteers to ensure their long term cooperation and future employability
- » To discuss the similarities and differences related to NGO management in relation to the varying realities of the participating countries
- » To develop strategy plans that enable the participating organisations to reach their goal in terms of resources development in order to provide quality youth work in a regional, national and international level

Deadline: 12 January 2015

For more information, please contact: Oliver Schneitter, e-mail: oschneitter@gmx.ch, Phone: +41763389351

Izdavač: Centar za građansko obrazovanje (CGO)

EIC Bilten - Evropski puls - je elektronski časopis koji izlazi uz podršku fondacije Friedrich Ebert od 2005. Zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.

Glavni i odgovorni urednik: Vladan Žugić
 Uređivački kolegijum: dr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, Svetlana Pešić
 Prevod i lektura: CGO
 Prelom i ilustracije: Dragana Koprivica
 Produkcija: Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Adresa redakcije: Njegoševa 36/1 Tel/fax: +382 20 665 112, 665 327 ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org
Evropski puls možete preuzeti na sajtu www.cgo-cce.org ili se pretplatiti za direktnu mjesečnu elektronsku dostavu putem maila ep@cgo-cce.org

